

TARİHİ ESERLER

Kırıkhan tarihi MÖ 3000 yıl öncesine dayanmaktadır. Bağlı bulunduğu Hatay merkezi ile tarihi bir bütünlük gösterir. İlçe merkezinde Orta Paleolitik döneme ait herhangi bir buluntu olmamasına rağmen, sırasıyla Akad, Hurr, Hitit, Asur ve Pers akınları ile kısa süreli yerleşimlerin yöre için söz konusu olduğu kesindir.

MÖ 333 yılında Büyük İskender'in Pers İmparatorluğu'nu yıkmasıyla birlikte kurulan yeni düzende Kırıkhan merkez ve çevresi yoğun yerleşimlere sahne olmuştur. Merkeze yakın Alabeyli, Ceylanlı, Bektaşlı köyleri çevrelerinin iskan edildiği saptanmıştır. Helenistik dönemin izlerini taşıyan Darb-ı Sak (Trepesa) kalesi ile ova boyunca bir dizi halinde yer alan höyükler Kırıkhan'ın tarihte bir "Güvenlik ve Haber alma Merkezi" olarak düşünüldüğünü ortaya koymaktadır.

Doğuya uzanan ticaret yollarının geçiş yeri özelliğine sahip Kırıkhan, Akdeniz'e geçiş bölgesi olarak yüzyıllarca kervanların kullandığı İskenderun - Halep, Antakya - K.Maraş yollarının kesiştiği bir yerleşim merkezidir. Osmanlı İmparatorluğu döneminde de yerleşim bölgesi olarak gelişmiştir. Ne var ki, bu dönemlere ait kesin bulgular olmamaktadır.

Yabancı ve Osmanlı Kaynaklarında Kırıkhan adına rastlanmamakta, ancak 16. yy. Halk Şairlerinden Karacaoğlan'ın bir şiirinde "Kırıkhan'dan yüklediler göçünü" cümlesinde "Kırıkhan" ismi geçmektedir.

Osmanlı İmparatorluğu'nun son dönemlerinde Belen Kazasına bağlı bir nahiye iken, 1924'te ilçe merkezi olan Kırıkhan , uzun yıllar süren Fransız işgal yıllarından sonra 1939 yılında Türkiye Cumhuriyeti yönetimine girmiştir.

Kırıkhan adının nereden geldiği konusunda iki görüş bulunmaktadır. Bunlardan birisi ticaretin yoğun olduğu yıllarda kervanların konaklaması için yapılmış olan 40 hanın bulunduğuudur. Diğeri ise iki hanın varlığı ve bunların da oldukça bakımsız ve kırık dökük olmasıdır.

Yapılan araştırmalar, iki kırık dökük hanın bulunması nedeniyle Kırıkhan isminin verildiğini destekler mahiyettedir.

DAĞLAR: Amanoslar, Kürt Dağları ilçe merkezinin güneyinde kalan ve Amanosların uzantısı olan birkaç tepe, kentin kuzeyinde ise yine aynı dağ silsilesinin devamı vardır.

GEÇİTLER: Doğal yapı gereği bölgenin kuzey - güney doğrultusunda uzanan amik ovası Amanoslarla Kürt Dağları arasında önemli bir geçittir. Doğu batı yöresinde en önemli geçitler Suriye'ye Yalangoz - İncirli civarından, Batıda ise Gedik - Belen geçidi ile, Atık yaylasından. Ayrıca Kuzeybatıda dağlık alanda önemli sayılabilecek ve Amanosları aşan patikalar, Ceylanlı Köyü yakınlarından Dörttyol İlçesine ve Hassa İlçesine değin uzanabilmektedir.

.KÖPRÜLER: Delibekirli çayı üzerinde Fransızlar döneminden kalma taş köprü, Karasu üzerinde betonarme, ayrıca Kırıkhan - Delibekirli köyleri arasında iki adet beton köprü vardır. Reyhanlı yolu üzerinde ise Muratpaşa köprüsü bulunmaktadır. Dar ve tarihi bir değeri vardır.

MAĞARALAR: Şu an yerleri kesin bilinen bazı mağaraların bulunmasına rağmen, asıl büyük olan bir kaç mağaranın varlığından söz eden yurttaşlar İlçe merkezinde Gündüz mahallesi ile Kurtuluş İlkokulu arasında büyük bir mağaranın bulunduğunu söylerler. Kurtlu Soğuksu Köyünde bulunan ve

derinliğinin yaklaşık 20 km. olduğu iddia edilen mağara bulunmaktadır.

BEYAZIT_I BESTAMİ

Ünlü bilim ve din adamları olan Beyazıt-ı Bestami Hazretlerinin türbesi Kırıkhan'ın Alabeyli Köyünün kuzeyindedir. İlçe merkezine 4 kilometre uzaklıktadır. Bir tepe üzerinde yer alan türbesi özellikle Hac mevsiminde çok sayıda mümin tarafından ziyaret edilir. Türbe ve çevresi yıllardan bu yana Mursaloğulları'nın himayesindedir.

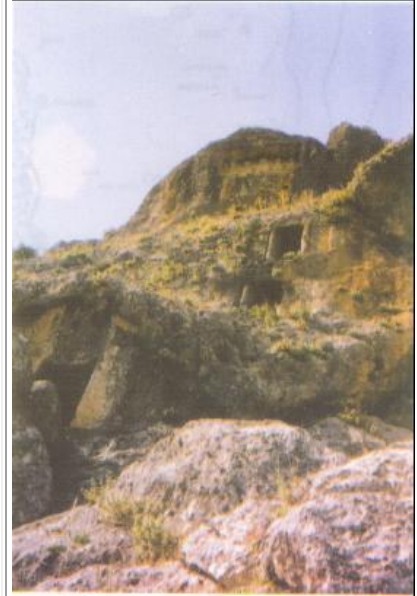
GÖLBAŞI

İlçenin doğusunda Suriye sınırına yakın Gölbaşı köyünde bulunan gölde, derinliği 5-10 mt. Balık üretilmekte. Conba kanalı ile Amik Gölüne uzatılmıştır.

BEŞ KIZLAR MAĐARASI

Tipik kaya mezarları ve inziva odaları görünümündedir. 3 katlıdır. Kayaların üstünde 3 göz halinde pencere delikleri görülmektedir. Halk arasında buraya Sütü Mađara denmektedir. Çevredeki yazılardan "Vakfettim burası bir vezir mahallidir..." ibaresi okunmaktadır. Yaygın inanca göre burada bir bey, eşi ve çocukları ile birlikte yaşamaktaydı. Ceylanlı Köyü yakınındadır.

Resim 14. Ceylanlı Köyü kaya mezarları

DANA AHMETLİ KÖPRÜSÜ

Kırıkhan'da, Karasu Nehri üzerinde altı gözlü bir taş köprüdür. Köprü'nün 16. yüzyıla ait olduğu sanılmaktadır. Eski yıllarda Ceylanlı Köyünden gelip Halep'e giden yol üstünde kurulan köprü, halen ayakta ve sağlam olarak kullanılmaktadır. Halk arasında Taş Köprü adıyla bilinen köprü'nün, yörede yaşamış olan "bir aşiret reisinin hanımı" tarafından yaptırıldığına dair söylenti vardır.

Resim 13. Taş Köprü (Dana Ahmetli Köyü, 16. yüzyılda yapıldığı sanılmaktadır.)

MURATPAŞA KÖPRÜLERİ

Baldıran Höyüğü yakınlarındadır. 200 metre aralıkla yapılmış 2 köprü bütünüdür. Büyük olan köprü 16 gözlüdür. Yüksek olmayan ve 3 metre genişliğindeki köprülerin kırkulukalı hemen hemen ortadan kalkmıştır. Kesme taştan yapılan iki köprüden uzun olanının bir yol yapımı sırasında asfaltın altında kalmıştır. Muhtemelen 4. Murat'ın Padişahlığı sırasında çıktığı Bağdat seferi için yapılan köprülerin yapım tarihinin 1636-37 olması gerekmektedir. Halk arasında Murat Paşa Köprüleri olarak anılması da bu görüşe doğrulamaktadır.

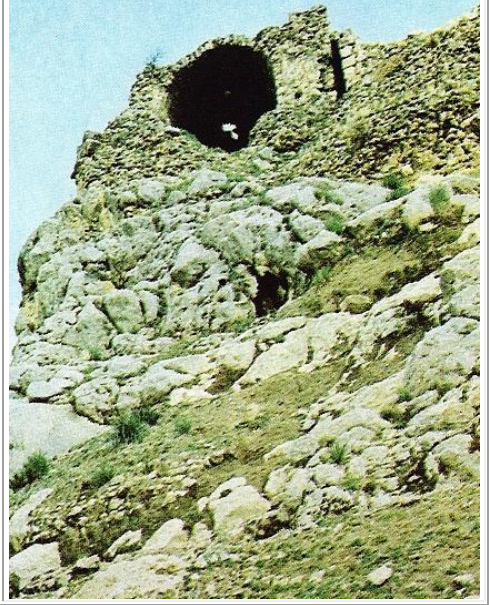
Resim 12. Murat Paşa Köprüsü
(1607 yılında Kuyucu Murat Paşa tarafından yaptırılmıştır.)

Osmanlı döneminde kalan ve kaderine terk edilen iki köprü ile Beyazıt'ı Bestami Hazretlerinin türbesinin bulunduğu tepeye ulaşan 3 gözlü tesme taştan su kemeri.

DARB-I SAK KALESİ

Helenistik döneminden kalmıştır. bugün Beyazıtı Bestaminin türbesi bu temellerin üzerinde aturmuş durumdadır. tepenin içerisinde kale surlarının ve devlizlerin taş duvarlarından bölümler bulunmaktadır.

AMANOSLAR

Torosların bir kolu olan Amanoslar, kuzey güney yönünde Hatay topraklarına uzanmaktadır. Amanosların Ceyhan Nehrinin dağı geçtiği bölümden Belen Geçidi'ne kadarki bölümüne Gâvur Dağları denmektedir. Belen Geçidinden Antakya'ya uzanan bölümse, Kızıldağ olarak bilinir. Rafik Halid Karay'ın aynı adlı eserinde, Amanoslara da geniş yer verilir.

Resim 11. Amanos Dağları
(ova, höyük, dağ görünümü).

HÜYÜKLER VE TEPELER

Tüm ilçe toprakları ova boyunca höyüklerin dizildiği bir açık alan görünümündedir. Bugüne değin açılan bir höyük bulunmamaktadır. Çevrenin Hellenistik dönemde yerleşim alanı olarak kullanılması yüzünden höyüklerin bulunması doğaldır. Bir başka görüşe göre ise Amik Ovası boyunca bir hatt çizer gibi yer alan bu yükselti höyük olmayıp, askerlerin düşmanının gelişini haber vermesi için yapılmış işaret tepeleridir. Höyüklerden en dikkati çeken Baldıran Höyüğüdür

ANTİK KENT KALINTISI

Üzerine Ceylanlı Köyünün kurulmuş olduğu antik kentten günümüze önemli sayılabilecek bir eser kalmamıştır. Roma döneminde kurulmuş olan kentin Zeus Dolichenüz kültürünün izlerini taşıması buranın bir merkez olduğunu ortaya

koymaktadır. Çevrede yollar, nekropol ve açık tapınağının yerleri belirgindir.

ILIKPINAR KAYNAĞI

Aynı adlı köyün alt tarafında çıkan sıcak suyun yapılan tahliller sonucunda şifalı olduğu saptanmıştır. Ne var ki bu konuda gerçekçi bir çalışma yapılmamıştır. Kaynağın birçok hastalıklara iyi geldiği halk arasında yaygındır.

FENK KALESİ

Kurtlusarımazı köyü yanındadır. Bizans döneminde kaldığı saptanmıştır. Günümüzde bir harabe halindedir. Klasik ortaçağı geleneğine uygun olarak bir tepenin üzerine kurulmuştur. Yolu yoktur.

ÇİFTE KALAR

İlçe merkezinin kuzey batısında Delibekirli köyündedir. Dağlar arasında yer alan köyün güney cephesinde yalçın ve bıçakla kesilmiş gibi düz olan kayanın adı "Şahinkaya " köyün sırtını dayadığı batıda bir kömür cürufu gibi olanın adı ise "Çürükkaya" dır. Doğal görünümünden hoşlanan tabiat aşıklarının özellikle badem ağaçları ve yeşilliler arasındaki bu köyü görmelerini tavsiye ederiz.